

Centrul de Resurse și Informare
pentru Profesiuni Sociale

MOBILIZARE COMUNITARĂ

- definiții, idei, experiențe -

Septembrie 2008

MOBILIZARE COMUNITARĂ
-definiții, idei, experiențe-

Septembrie 2008

La realizarea acestei lucrări au participat:

- ***Membrii echipei CRIPS, cu următoarele responsabilități în proiectul “Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”***
Aurora Toea, consultant tehnici de mobilizare comunitară,
Mirela Turcu, manager proiect,
Cristina Popescu, asistent formare,
Andreea Fiu, secretară,
Diana Elena Turcu, documentarist.
- ***Reprezentanții asociațiilor parteneri și responsabili locali***
Luciana Bianu, președinte al Asociației “Familia 2004” Blaj,
Pintilii Penciu, președinte ADPS Iași,
Gabi Comănescu, responsabil local Prahova.
- ***Voluntarii participanți la proiect***

din județul ALBA
Lenuța Bloj, Vasile Comșa, Ilie Frățilă, Cristina Gherman, Radu Groza, Felicia Mărculeț, Gheorghe Valentin Rotar, Livia Mureșan, Dorina Vintilă

din județul IAȘI
Mariana Botezatu, Georgeta Damir, Laiu Dumitru, Elena Dana Filiche, Iuliana Însurățelu, Malina Laiu, Geanina Pislariu, Mihaela Sandu, Dumitru Spulber

din județul PRAHOVA
Marian Apostol, Elena Dumitrescu, Rodica Iordache, Nicoleta Daniela Nitoi, Ștefan Olteanu, Vasile Porumbaru, Loredana Savu, Valentina Teodoru, Vasile Teodoru, Elena Voinea.

din municipiul București, sectorul 1
Gabriela Ene, Anton Sebastian Leonida

Pentru mai multe detalii despre proiect și despre activitatea CRIPS vizitați
www.crips.ro

Coperta: **Alexandra Răducan**
Tehnoredactare: **Erol Șefchi**
Ilustrație copertă: **iStockphoto**

Tipar: **divizia**
www.divizia.ro

Cuprins

„Cetățeanul în centru” – de la o sintagmă la experiențe practice de succes	5
I. Câteva noțiuni despre dezvoltare comunitară și mobilizare socială	6
II. Bune practici de mobilizare comunitară în comunitățile participante la proiectul	
„Cetățeanul în centru”	17
Județul Alba	17
Județul Iași	23
Județul Prahova	28
Municipiul București – Sectorul 1	35
În loc de concluzii, la final de proiect	36

„CETĂȚEANUL ÎN CENTRU” – DE LA O SINTAGMĂ LA EXPERIENȚE PRACTICE DE SUCCES

Pentru asociația Centrul de Resurse și Informare pentru Profesiuni Sociale derularea proiectului „*Cetățeanul în centru - Bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului*” a fost și este o experiență inedită. Pornind de la teoriile mobilizării comunitare ca tematică de curs și de dezbateri, cu participarea entuziastă a echipei proiectului, cu antrenarea „în cascadă” a numeroase resurse umane din comunitățile țintă, s-au identificat problemele locale, s-au dezbătut soluții, a început elaborarea de proiecte. Totul cu participarea activă a „cetățeanului”. Acest proiect va avea ca rezultate palpabile de perspectivă alte proiecte!

Având ca scop creșterea rolului societății civile în promovarea drepturilor omului și în aplicarea principiilor bunei guvernări la nivel comunitar, proiectul „*Cetățeanul în centru - Bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului*” este finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Phare PHARE 2005 – Consolidarea Democrației în România, Componenta 2 – Democrație, drepturile omului, statul de drept, independența justiției și lupta împotriva corupției. Cu o durată de numai 10 luni, proiectul s-a derulat în următoarele localități:

- județul Alba: municipiul Blaj și comunele Crăciunelul de Jos și Sâncel;
- județul Iași: municipiul Iași și comunele Tibănești și Ceplenita;
- județul Prahova: municipiul Prahova și comunele Dumbrava și Filipeștii de Pădure;
- Sectorul 1 al municipiului București;

Din cele 10 comunități au fost selectate câte două persoane resursă (un reprezentant al autorităților locale și un reprezentant al cetățenilor) care au urmat un curs de pregătire în tehnici de mobilizare comunitară și s-au implicat voluntar în organizarea unor activități locale de experimentare a metodelor învățate în propria comunitate. Un rol important în desfășurarea activităților locale l-au avut asociațiile partenere („Familia 2004” din Blaj și Asociația pentru Dezvoltarea Programelor Comunitare Iași) și Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din Sectorul 1 București și din județele Alba, Iași și Prahova.

Această broșură își propune să facă cunoscute bunele practici experimentate de colegii noștri, în contextul specific al fiecărei comunități. Dată fiind bogăția informației primite de la ei, am preferat să restrângem spațiul acordat noțiunilor teoretice și să le dăm cuvântul cu prioritate!

Mulțumim tuturor celor care și-au adus contribuția la această lucrare, echipei de proiect și voluntarilor, precum și consultanților FDSC care, prin asistența tehnică și financiară ne-au sprijinit în derularea proiectului în condiții bune.

Deși la momentul editării lucrării proiectul este în etapa de finalizare, vom considera „Cetățeanul în centru” ca pe o experiență care nu se încheie, urmând să devină, cel puțin în localitățile direct implicate, un mod curent de dialog și participare a cetățeanului la viața comunității. Această broșură valorizează experiențele din proiect și dorim să fie o invitație la inițiative similare pentru cât mai multe comunități. Mult succes!

Echipa CRIPS

I. CÂTEVA NOȚIUNI DESPRE DEZVOLTARE COMUNITARĂ ȘI MOBILIZARE SOCIALĂ

A. DEZVOLTAREA COMUNITARĂ

Definiții

Dezvoltarea comunitară e un proces de rezolvare de probleme, cu etape clare și necesare pentru atingerea unui obiectiv dorit pentru prevenirea sau ameliorarea problemelor comunității. Vorbim despre un proces social prin care indivizii dintr-o comunitate controlează și se adaptează tot mai bine la aspectele specifice ale unei lumi în dinamică. Comunitatea o definim ca fiind un sistem social în care relațiile sunt personale, informale, tradiționale și sunt bazate pe sentimente (sat, bloc, cartier, oraș mic etc.). Există o comunitate familială de origine, de obiceiuri, de credințe etc. Existența unei comunități este însoțită permanent, dar și determinată, de sentimentul apartenenței la acea comunitate.

Modele de dezvoltare comunitară

1. Organizarea vecinătății: cetățenii dintr-o comunitate stabilesc legături între ei pentru a duce o viață mai bună. Constă în:

- construirea unei structuri reprezentative formate din persoane cu inițiativă din comunitate care să identifice nevoile acesteia;
- definirea de sarcini și asumarea lor de membrii comunității;
- dezvoltarea abilităților membrilor, în vederea îndeplinirii sarcinilor (în special abilități de organizare și conducere).

În organizarea vecinătății se pot implica toți membrii comunității, de la cei în situații de dificultate, la cei care fac parte din structurile de putere.

2. Organizarea de comunități funcționale

Comunitatea nu este geografică, ci funcțională, adică concentrată pe o problemă comună; de exemplu, organizațiile persoanelor cu handicap. Aceste organizații acționează pentru schimbarea politicilor, comportamentelor și atitudinilor în legătură cu problema identificată sau organizează servicii pentru persoanele afectate de aceasta.

3. Dezvoltarea socială și economică

În comunități în situații de dificultate, se organizează o structură constituită din membri acesteia, care întâi își dezvoltă capacitatea de a se auto-administra, apoi dezvoltă planuri de progres social și economic. Cel mai adesea, o astfel de structură încearcă să convingă consiliile locale și județene, fundații, bănci, investitori (deținători de resurse) să investească în acea comunitate.

4. Planificarea socială

Pornește de la premisa că schimbarea comunității într-un mediu complex și industrializat presupune existența unor profesioniști pregătiți să ghideze acest proces. De regulă, un segment al structurii de putere (agenție de dezvoltare regională, consiliul local sau județean etc.) angajează un expert care să identifice și să rezolve problemele sociale.

5. Legatura cu comunitatea în dezvoltarea de programe

Se dorește conceperea și implementarea unui serviciu nou sau îmbunătățit de care comunitatea a stabilit că are nevoie. Pentru realizarea acestuia, se solicită susținere financiară, dar și participarea beneficiarilor în derularea serviciului.

6. Coaliții

Reprezentanți ai diferitelor organizații lucrează împreună pentru a influența o instituție, pentru a produce o schimbare socială; de exemplu, să încurajeze finanțatorii pentru a finanța servicii noi și oficialii să adopte anumite politici.

7. Politici și acțiuni sociale

Segmente de populație dezavantajate se organizează pentru a face presiuni asupra structurilor de putere, încercând să schimbe politicile sau organizațiile. Tacticile folosite sunt protestele, boicoturile, confruntările și negocierile.

8. Mișcări sociale

Sunt eforturi organizate ale unor segmente largi de populație de a schimba o lege, politică socială sau normă socială. Uneori, idealurile promovate de mișcările sociale devin norme sociale; de exemplu, unele idealuri ale mișcărilor feministe.

Dezvoltarea comunitară poate fi rezultatul acțiunii unui grup spontan de membri ai comunității sau a unei organizații neguvernamentale create de un grup spontan de membri ai comunității care au interes comun, a autorităților locale (primar, Consiliu local) sau a unui organism cu expertiză în dezvoltare comunitară, la cererea unor factori din comunitate sau din proprie inițiativă.

Etape în dezvoltarea comunitară

Etapa 1 - Evaluarea nevoilor - constă în strângerea, organizarea și analiza informațiilor pertinente, care să determine nevoile comunității. Pentru a evalua nevoile comunității, sunt necesare următoarele tipuri de informații:

- caracteristicile demografice ale comunității: structura de vârstă, structura etnică și rasială, suprafață.
- informații sociale:
 - o date economice,
 - o familii (relațiile părinți - copii, probleme în cuplurile căsătorite, rata divorțurilor),
 - o educație (frecvența școlii, rata renunțării la școală),
 - o locuințe (număr, utilități, supraaglomerarea),
 - o sănătatea fizică și mentală (dizabilități, cauze ale mortalității, rata îmbolnăvirilor, condițiile de mediu),
 - o managementul locuinței (menaj, hrană, administrarea locuinței, îngrijirea copiilor),
 - o recreere (activități de timp liber, sport, activități culturale),
 - o date despre angajare (niveluri ocupaționale),
 - o incidența delictelor (rata criminalității, frica de infracțiuni),
 - o satisfacții rezultate din viața în comunitate, cum ar fi solidaritatea comunitară.
- cunoașterea și utilizarea serviciilor și prestațiilor sociale sau publice.
- bariere în calea utilizării serviciilor: bariere fizice (lipsa mijloacelor de transport, distanța mare), atitudini negative ale personalului, stigmatizarea socială, costul prea ridicat al serviciului, criterii de eligibilitate prea restrictive sau percepute ca atare.

- existența unui sistem de informare în comunitate.
- evaluarea resurselor, inclusiv politice (mobilizarea conducătorilor).

Aceste informații se obțin utilizând:

- opiniile persoanelor care cunosc comunitatea (oficialități, directori de organizații, profeți, medici, asistente de ocrotire), prin chestionar sau interviu, discuții de grup.
- opiniile rezultate în adunări comunitare (incluzând specialiști și oameni obișnuiți).
- date statistice referitoare la persoanele beneficiare ale unor servicii.
- date statistice referitoare la populație (indicatori sociali): delincvența, rata mortalității sau morbidității, condițiile de trai.

Etapa 2 - Analiza nevoilor identificate și prioritizarea acestora

Analiza este etapa necesară pentru a putea determina dacă o problemă este relevantă pentru comunitatea respectivă. O *problemă este socială* (și nu individuală!) *doar în contextul în care aceasta este resimțită de mai mulți oameni ca o situație de viață nesatisfăcătoare.*

Analiza problemei presupune următorii pași:

- se stabilește dacă problema luată în considerare este potrivită și corect formulată (natura subiectivă a problemei), se determină locația (care este aria de acoperire?), magnitudinea (cât de extinsă este?). Se identifică și ce NU face parte din natura problemei.
- Se analizează cauzele problemei: factori economici, presiuni politice, valori instituționale, atitudini. Analiza cauzelor permite să aflăm dacă problema luată în considerare este cea reală; dacă nu e, procesul trebuie reluat.
- Se evaluează resursele existente și potențiale: surse financiare, grupuri afectate de problemă, timpul dedicat problemei.

Pentru a determina cât mai corect nevoia reală, este bine să răspundem următoarelor întrebări:

- a. Ce este apreciat ca nemulțumitor de către membri comunității? Pentru a avea un răspuns complet, este necesară o descriere cât se poate de amănunțită și concretă.
- b. Ce și de către cine? Este necesară inventarierea celor implicați în evaluarea nevoilor și poziția lor în comunitate în termeni de putere de influență, prestigiu și încredere a concetățenilor, relațiile cu ceilalți sau cu cei care îi susțin și posibilitățile lor (ce anume pot face în raport cu acea nevoie, la ce nivel).
- c. Cum este văzută problema? Fiecare dintre cei implicați trebuie să descrie viziunea sa asupra situației (perspectivă, valori, norme), impresia asupra cauzelor problemei și urmărilor acesteia, dacă este dispus să se implice, dacă acceptă sau nu compromisuri.
- d. Ce rezolvare este propusă? Fiecare dintre cei implicați determină posibilele rezolvări pe care le prezintă cât mai detaliat.
- e. Care sunt resursele necesare?
- f. Ce efecte se obțin în urma unei rezolvări propuse? Se reperează de la început care sunt beneficiile comunității dacă problema respectivă va fi rezolvată sau măcar ameliorată.

Criteria pentru alegerea unei probleme

1. Rezolvarea ei să conducă la o îmbunătățire reală a vieții oamenilor;
2. Să fie ușor de înțeles;
3. Să dea oamenilor sentimentul puterii lor;
4. Urmărilor ei să fie grave și să afecteze o parte importantă a comunității;
5. Să ducă la crearea unor organizații și alianțe durabile;
6. Să ducă la apariția de noi lideri;
7. Planul de acțiune să aibă un obiectiv clar și un calendar precis;

8. Să existe resurse necesare pentru rezolvarea ei;
9. Planul de acțiune să aibă sorți de izbândă;

Problema prioritară este problema în jurul căreia urmează să fie concentrate atenția și eforturile muncii în comunitate!

Nu uitați!

Multe inițiative comunitare eșuează complet datorită faptului că problema pe care caută să o rezolve:

- ✓ Nu este bine definită sau înțeleasă;
- ✓ Nu este percepută ca fiind o problemă de un număr suficient de mare de persoane;
- ✓ Poate avea la origine cauze complexe de care nu s-a ținut seama în elaborarea planurilor de rezolvare.

Pentru a evita producerea de astfel de erori este bine să putem răspunde la următoarele întrebări:

- ✓ Cine spune că aceasta este o problemă?
- ✓ Unde și când se manifestă problema?
- ✓ Pe cine afectează această problemă?
- ✓ Care ar fi soluția dorită de cei confrunțați cu această problemă?

Etapa 3 - Realizarea strategiei și planificare comunitară. Se referă la:

- stabilirea scopurilor dezvoltării comunitare (rezolvarea unei probleme) formulate în termeni generali și pe termen lung.
- stabilirea obiectivelor specifice (care descriu rezultate realiste și sunt cuantificabile în raport cu acțiunile care trebuie întreprinse și cu perioada de timp necesară). În funcție de ele se va face evaluarea.
- dezvoltarea unui grup pentru rezolvarea unei probleme, găsirea unor lideri comunitari (pentru fiecare se indică: poziția, persoanele cu care are relații, ce contribuție pot avea).
- întâlnirea grupului și elaborarea planului de acțiune (ce trebuie făcut, a cui e sarcina, când se execută, resurse și mijloace disponibile, unde se începe, acțiunile de efectuat, rezultate sau efecte așteptate).

Etapa 4 - Acțiunea comunitară

Implementarea acțiunilor și activităților prevăzute în strategia de dezvoltare comunitară o denumim **acțiune comunitară**. Ea are în vedere desfășurarea acțiunilor planificate în etapa anterioară. În această etapă, liderii comunitari pot fi mobilizați în implementarea acțiunilor prevăzute în cadrul planificării. Acțiunile comunitare vor avea un caracter participativ și vor fi asumate cu responsabilitate de către membri comunității.

Adesea dezvoltarea comunitară este de fapt un proces de facilitare comunitară, adică procesul de asistare a unei comunități pentru ca aceasta să se organizeze în vederea luării unor decizii, pentru rezolvarea unor probleme prin procese participative. Intervine aici un expert / o organizație care sprijină comunitatea pe parcursul întregului proces. Este un proces de participare, de găsire a soluțiilor inovatoare la nivel de comunitate, care nu poate fi impus din exterior.

Etapa 5 - Evaluarea acțiunii comunitare și a comunității.

În această etapă, se verifică în ce măsură scopurile și obiectivele strategiei de dezvoltare comunitară au fost atinse și în ce măsură această a răspuns rezolvării problematicei indentificate ca fiind problemă socială. Evaluarea are și un caracter permanent, pe tot parcursul implementării acțiunilor comunitare, cu atât mai mult cu cât liderii comunitari sunt implicați în derularea acestora.

Principii ale dezvoltării comunitare

- ⇒ în cadrul acestor acțiuni comunitare oamenii lucrează împreună pentru a combate situațiile de dezavantajare și discriminare prin identificarea problemelor și nevoilor comune și prin găsirea de soluții.
- ⇒ Comunitatea trebuie să perceapă posibilitatea unui grad maxim de participare din partea tuturor părților interesate, includerea comunității largi în procesele de decizie, asigurându-se egalitatea între toți membrii comunității.
- ⇒ Responsabilizarea fiecărui cetățean implicat în acțiunile comunitare va determina o atitudine participativă în cadrul sistemelor de luare a deciziilor și a sistemelor politice.

Prin promovarea principiilor de acțiune colectivă, democrație și responsabilizarea liderilor comunitari și ai membrilor comunității se va garanta „proprietatea” comunității asupra activităților de îmbunătățire a stării fizice și morale a acesteia.

B. MOBILIZARE SOCIALĂ

Definiții

Mobilizarea socială este procesul prin care se reunesc toți partenerii sociali interesați de creșterea gradului de conștientizare a unui grup față de o problemă comună, de identificare a nevoilor proprii, de oferire de suport în identificarea resurselor și serviciilor necesare pentru găsirea mijloacelor de a se descurca în mod independent, de a prelua controlul asupra propriilor vieți. „Prin intermediul mobilizării comunitare, membrii unei comunități devin conștienți de existența unei probleme, iau act de faptul că această problemă este foarte importantă pentru viața lor și hotărăsc împreună care sunt pașii necesari pentru rezolvarea ei și trec împreună la acțiune“ (Thompson și Pertschuk 1992).

Mobilizarea comunitară efectivă depășește granițele dezvoltării comunitare, necesitând antrenarea eforturilor autorităților centrale, a sectorului neguvernamental, al cetățenilor, în scopul realizării unei dezvoltări sociale, economice și politice susținute. Plecând de la rezultatele evaluării acțiunilor de dezvoltare comunitară, acestea se pot replica la nivelor altor comunități ci problematica similară sau se pot reflecta în demersuri legislative, de politici sociale.

Tehnici de mobilizare socială

Mobilizarea socială/comunitară este un proces de creștere a gradului de conștientizare, și de îmbunătățire a capacitații de rezolvare a problemelor care-i plasează în centru pe cei afectați de probleme. Oamenii sunt învățați să înțeleagă, să acționeze și să-și rezolve problemele urmând o succesiune de pași, timp în care dobândesc cunoștințele, abilitățile, valorile și convingerile necesare pentru a deveni actori ai propriei schimbări. Procesul are ca finalitate o distribuire echitabilă a resurselor și o restabilire a legăturilor de solidaritate în comunitate, determinând:

- Interes reciproc al partenerilor;
- Nevoi comune;
- Participare;
- Parteneriat;
- Încredere și respect;
- Cunoaștere;
- Atitudini proactive față de propria existență;
- Sentimentul de proprietate;
- Solidaritate;
- Dialog;
- Creativitate/originalitate;
- Specificitate locală;

<i>ABORDARE TRADIȚIONALĂ PASIVĂ</i>	<i>ABORDARE ACTIVĂ</i>
<p>ANALIZA SITUAȚIONALĂ Autoritățile întocmesc un raport de evaluare a situației populației, culegând informații prin intermediul serviciilor publice sau private, din comunitate</p>	<p>ANALIZA SITUAȚIONALĂ Se înființează o echipă de evaluare, din care fac parte și reprezentanți ai comunității. Se culeg date prin intermediul serviciilor publice sau private, din comunitate. Se iau interviuri membrilor comunității pentru o mai bună înțelegere a problemei; Se identifică problemele. Se stabilesc prioritățile</p>
<p>PLANIFICARE Se identifică serviciile existente către care pot fi orientate grupurile. Se planifică repartizarea lor la cursuri de recalificare/școli profesionale. Se planifică alocarea unor fonduri de ajutor social/burse pentru grupurile vulnerabile</p>	<p>PLANIFICARE Echipa care a realizat evaluarea elaborează un plan de acțiune care antrenează atât instituții și servicii publice și private din comunitate cât și grupurile sociale vulnerabile. Se are în vedere atât utilizarea serviciilor existente, cât și crearea de noi servicii</p>
<p>MĂSURI Măsurile pasive care se pot lua: - acordare de ajutoare sociale/burse - orientarea către un serviciu existent - trimiterea către o școală de meserii, cursuri de calificare – recalificare -program de ajutorare școlară</p>	<p>PROIECTE Pentru îndeplinirea planului de acțiune, se elaborează proiecte, se obțin finanțări și se realizează proiecte punctuale, care au obiective bine definite, calendar și activități. Grupurile vulnerabile participă atât la scrierea proiectului cât și la punerea sa în practică</p>
<p>IMPLEMENTARE Se trece la punerea în practică a măsurilor, fără a antrena beneficiarii și comunitatea</p>	<p>IMPLEMENTARE Etapa în care nu se încurajează doar participarea la activități, ci pregătirea terenului pentru derularea și continuarea / preluarea acestora de către grup / comunitate</p>
<p>EVALUARE Beneficiarii nu sunt implicați în evaluare Se întocmește un raport cu rezultate preponderent cantitative</p>	<p>EVALUARE Beneficiarii serviciului sunt implicați în evaluarea rezultatelor proiectului Experiența lor este luată în considerare pentru îmbunătățirea calității serviciului Beneficiarii care au fost sunt invitați să-și împărtășească experiența altor colegi din țară Reflecție comună asupra lecțiilor învățate: noi valori, cunoștințe, schimbări comportamentale</p>

Etape în procesul de mobilizare socială.

1. Etapa de analiză situațională

- identificarea elementelor caracteristice comunității: date istorice, indicatori monografici, situația școlarizării etc.
- identificarea nevoilor și a liderilor din comunitate.

De ce e necesar să analizăm situația comunității din perspectiva problematicii acesteia?

- Pentru a identifica punctele forte și resursele pe plan local care pot fi explorate de către grupurile vulnerabile / în favoarea acestora;
- Pentru a identifica probleme care, în comunitatea respectivă, au ca efecte situații de excludere / marginalizare a grupurilor vulnerabile, dificultăți de integrare, delincvență-pericole sociale etc;
- Pentru a vedea dacă grupul țintă are un rol activ sau pasiv în viața comunității;
- Pentru a elabora o strategie / un plan de acțiune în favoarea persoanelor vulnerabile din comunitate, prin care se intervine asupra unor cauze ale problemelor și care să ducă la ameliorarea situației existente într-o perioadă dată de timp;
- Pentru a obține implicarea și suportul comunității; este un pas important deoarece demonstrează intenția membrilor comunității de a lucra în parteneriat și îi determină să facă eforturi pentru rezolvarea problemelor membrilor comunității;
- Pentru a crea o înțelegere comună a problematicii persoanelor vulnerabile din comunitatea respectivă. În majoritatea comunităților, indivizii cunosc doar partea care îi afectează direct;
- Pentru a crea un tablou de bază care să reprezinte comunitatea la acel moment. Repetând analiza, se va putea identifica impactul proiectelor asupra comunității și se va putea înțelege cum evoluează comunitatea în timp.

De ce se alege comunitatea ca nivel teritorial de analiză?

Fiecare comunitate are contextul său specific – economic, social și cultural. Prin analiza locală se pot evidenția disfuncționalitățile, lipsa unor servicii, accesul dificil la informații și se pot propune soluții de ameliorare. Locuitorii unei comunități doresc o viață mai bună pentru ei și familiile lor, un viitor mai sigur pentru copii. Evaluarea comunitară îi ajută pe locuitori să creeze servicii și programe care răspund nevoilor, schimbărilor, dorințelor și oportunităților din acea comunitate. La nivelul comunității se află nevoile, resursele, soluțiile cele mai adecvate, deci statul trebuie să încurajeze creșterea rolului comunității locale.

Prin ce se deosebește procesul de analiză comunitară de formele tradiționale de evaluare a nevoilor?

- evaluarea se referă nu numai la nevoi, ci și la resursele comunității
 - *concentrarea exclusiv pe nevoi / pe aspecte negative determină atât un sentiment de dezarmare, de neputință etc. În rândul celor care evaluează, cât și pierderea din vedere a unor informații și resurse care există în comunitate;*
 - *referindu-se și la evaluarea resurselor, se previne „reinventarea” unor servicii / practici pozitive deja existente.*
- are mai multe componente și implică mai multe tipuri de strategii de strângere de informații
 - *nu se rezumă la o analiză statistică, ci promovează conceptul conform căruia datele statistice sunt doar o cale de a vedea comunitatea;*

- *presupune mai multe tipuri de informații / de surse de informare / de metode de culegere a datelor;*
- *este esențial ca toate aceste strategii de culegere de informații să fie utilizate împreună, pentru a putea crea o imagine cât mai completă și mai bogată asupra nevoilor, resurselor și priorităților comunității.*
- nu este doar o culegere de date, ci implică cu precădere construirea dialogului și a consensului în mobilizarea comunității
 - *Un scop primar al analizei este crearea unei baze comune de informații utilizabile în dezbaterile situației din comunitate;*
 - *Procesul de analiză este la fel de important ca și rezultatele acestuia.*
- nu este un proces academic
 - *Procesul de analiză nu respectă standarde rigide, nu este de o rigoare academică – ci este proiectat și realizat în timpul și cu resursele existente în comunitate;*
 - *Scopul nostru este să proiectăm un proces de evaluare care depinde mai puțin de experți sau cercetători științifici și mai mult de cunoștințele membrilor comunității.*

Pași în procesul de evaluare și analiză a comunității din perspectiva problematicii acesteia:

1. Constituirea unei echipe de evaluare;
2. Structurarea grilei de evaluare și analiză;
3. Culegerea datelor;
4. Sinteza rezultatelor și formularea de concluzii.

2. Etapa de mobilizare a liderilor și a comunității

- Este important ca liderii identificați să se întâlnească, să se cunoască, să se accepte și să-și definească rolurile. Liderii trebuie să-și exprime disponibilitatea de a lucra împreună și să fie încurajați să-și exprime opiniile.
- Mobilizarea comunității de către lideri.
- Întâlnirea comunității, validarea liderilor și alegerea problemei specifice. Scopurile întâlnirii comunității sunt:
 - informarea comunității în legătură cu procesul inițiat în comunitate;
 - validarea liderilor;
 - stabilirea unui comitet de inițiativă;
 - obținerea acordului asupra unei probleme specifice identificate;
 - identificarea de noi resurse umane, de idei noi;
 - obținerea sprijinului;
 - angajamentul liderilor în fața comunității și a comunității ca atare.

3. Etapa de planificare a activităților

- planificare pentru rezolvarea problemelor comunității;
- planificarea susținerii structurii comunitare;

Rezultate ale procesului de procesul de mobilizare socială.

1. Planificarea unor proiecte și scrierea de propuneri de finanțare în condițiile în care există surse, dar informația ajunge mai greu iar oamenii nu au exercițiul scrierii de proiecte;
2. Dezvoltarea unor lideri locali responsabili prin transferul de cunoștințe și abilități;
3. Crearea unei organizații comunitare, formală și cu structură democratică, care să reprezinte comunitatea și să o mobilizeze ori de câte ori aceasta se confruntă cu o nouă problemă;
4. Revitalizarea instituțiilor locale. Implicarea membrilor comunității determină instituțiile locale să devină mai active;
5. Crearea de coaliții / grupuri sau organizații care se pot implica în rezolvarea problemelor, în care se poate face un util schimb de informație.

Tehnici de implicare a grupurilor dezavantajate în procesul de analiză a problemelor și luare a deciziilor

1. Lucrul în rețea este o metodă care permite atingerea obiectivelor și implicarea tuturor celor interesați, cu costuri materiale și umane reduse dar cu eficiență maximă.

În fiecare comunitate există „noduri de rețea”, persoane cheie care vin în contact cu un număr mare de cetățeni dar și cu grupuri dezavantajate sau persoane aflate într-o situație de risc. Aceștia sunt de multe ori și formatori de opinie în comunitățile din care provin, și pot fi (dar fără a se limita la acestia): medicul uman sau veterinar, învățătorul, asistenta medicală sau comunitară, preotul, dar și proprietarul unui magazin local, sau șeful unei asociații agricole locale etc. Atunci când intenționăm să ne folosim de rețeaua locală pentru a avea acces la grupurile dezavantajate și pentru a le implica într-un demers de analiza de probleme și generare de soluții, este bine să nu uităm de liderii informali care există în fiecare comunitate și care, uneori într-o măsură mai mare decât cei formali, se bucură de încrederea oamenilor, permițându-ne o mai bună cunoaștere a problemelor unei comunități dar și acces direct la membrii grupurilor sociale vizate.

Membrii cheie ai rețelelor locale de cooperare pot să ofere informații relevante pentru anumite probleme de interes local și să faciliteze diseminarea informațiilor către grupurile țintă, mai ales cele dezavantajate, pentru care metodele clasice de comunicare (afișaj stradal sau la primărie etc.) nu sunt foarte eficiente. Ei pot facilita mobilizarea comunității (învățătoarea se poate adresa părinților, și școala poate găzdui o întâlnire în care să se discute anumite teme de interes, preotul poate face diverse apeluri către cei prezenți în biserică, sau poate transmite anumite informații cu prilejul vizitelor în casele membrilor parohiei etc.).

Lucrul în rețea permite implicarea mai profundă a comunității și în special a grupurilor vulnerabile. Oamenii răspund în mod natural mai prompt apelurilor liderilor informali, sunt mai deschiși pentru a primi informații de la cei cu care se întâlnesc mai des (învățător, preot, medic etc.). Comunicarea verbală este mai facilă și de multe ori mai eficientă față de cea scrisă. De multe ori cetățenii evită să meargă la autoritățile locale pentru informații sau sesizări, fiind că sunt descurajați de procedurile rigide de comunicare în scris.

2. Brainstorming-ul (furtuna de idei) este o tehnică foarte populară ce permite generarea de idei noi, creative de rezolvare a unei probleme. Scopul acestei tehnici este să genereze un

număr cât mai mare de idei, să permită ieșirea din tiparele obișnuite de abordare a unei probleme. Pentru aceasta recomandăm modaratorilor / inițiatorilor unei astfel de metode:

- definiți în termeni clari pentru toți cei prezenți problema/subiectul discuției;
- prezentați regulile (între care cea mai importantă poate fi: nici o idee nu este criticată!);
- încurajați participanții să-și exprime ideile;
- nu uitați, scopul îl reprezintă cantitatea ideilor, nu calitatea (de aceea nu se face nici un fel de analiză critica asupra ideilor);
- notați fiecare idee exprimată, pe cât posibil exact așa cum a fost ea exprimată;
- încurajați creativitatea, chiar dacă acest lucru înseamnă și apariția „ideilor trăsnite”;
- nu criticați nicio idee, pentru că astfel veți înhiba exprimarea lor;
- încurajați pe toți cei prezenți să participe;
- nu faceți ierarhii în grup, toți participanții sunt egali, și deci toate ideile generate trebuie tratate cu aceeași importanță;
- încurajați participanții să completeze ideile anterior exprimate;
- încurajați generarea de noi idei, astfel încât discuția să nu curgă într-un singur sens;
- la final faceți o aranjare a ideilor exprimate pe categorii, cu ajutorul participanților. Puteți grupa sau reformula ideile care se repetă sau sunt similare ca și conținut;
- nu uitați să mulțumiți celor prezenți pentru participare.

3. Tehnica Grupului Nominal este o tehnică derivată din brainstorming, dar mai complexă decât acesta, care presupune ca oamenii să genereze ideile individual mai degrabă decât într-un proces general de grup. Necesită un grad mai mare de planificare și organizare din partea moderatorului și presupune în primul rând împărțirea grupului în grupuri mici, de 5-8 persoane.

Ca moderator:

1. asigurați-vă că aveți spațiul și dotarea necesară acestei metode (câte o masă pentru fiecare grup, flipchart, coli de hârtie etc.);
2. pregătiți întrebările / problemele pentru care doriți răspunsurile participanților, și lăsați timp suficient (5-10 minute) pentru fiecare participant pentru a citi întrebările și a le nota pe hârtie;
3. liderul / moderatorul fiecărui grup mic solicită participanților idei, pe care le notează pe flipchart. Participanții sunt încurajați să exprime cât mai multe idei în timpul dat;
4. membrii grupului discută apoi fiecare idee sau aspect ce a fost notat, pentru a asigura o înțelegere comună asupra celor exprimate;
5. membrii fiecărui grup sunt rugați să ierarhizeze în ordine descrescătoare 5 soluții găsite de grup;
6. raportorul fiecărui grup prezintă în plen soluțiile găsite și argumentează;
7. ultima etapă o reprezintă cea a obținerii consensului în grupul mare asupra unei soluții (sau a mai multor soluții), în principiu este aleasă alternativa cea mai dezirabilă membrilor grupului.

4. „Focus-group” – urile (sau interviurile de grup focalizate) reprezintă o metodă de cercetare calitativă, scopul fiind încurajarea participanților să-și exprime ideile, părerile, sentimentele față de un produs, caracteristicile unei instituții, ale unui program social etc.

Recomandări:

- înainte de a organiza un focus grup, asigurați-vă că tema discuției este bine structurată și obiectivele acesteia sunt clare.
- un focus grup este alcătuit în medie din 6-10 persoane. Acesta este considerat un număr optim, dat fiind faptul că un număr mai mic de persoane nu încurajează

dinamica de grup și interacțiunea, iar un număr prea mare riscă fragmentarea discuțiilor, diluarea ideilor și prezintă dificultăți pentru moderator în păstrarea controlului asupra grupului.

- Grupul trebuie să prezinte o anumită omogenitate socio-demografică, ceea ce înseamnă păstrarea anumitor caracteristici relevante ce țin de nivel de educație, vârstă, sex etc.
- Este de preferat ca persoanele invitate să nu se cunoască între ele (acest lucru asigurând generarea unor idei variate, diferite și de ce nu, unice).
- Spațiul trebuie să fie aerisit și confortabil, să permită păstrarea unei distanțe confortabile a participanților unii față de ceilalți.
- Să pregătiți în prealabil un ghid de interviu, cu un număr de aprox. 10-15 întrebări, care să poată fi dezbătute în aproximativ 90 de minute.

Ghidul de interviu în cazul unui focus grup poate să conțină următoarele tipuri de întrebări:

- *De deschidere*- au rolul de a permite relaxarea participanților, de a „sparge gheața”, de a-i ajuta pe participanți să se prezinte;
- *Întrebările introductive*- au rol de introducere în tema și ritmul discuției, facilitează interacțiunea între participanți, permite începerea colectării informațiilor relevante despre tema discuției, dar nu se ajunge încă la aspectele „cheie” sau critice;
- *Întrebări de legătură* – fac trecerea între părțile cercetării; pot fi rezumative cu privire la ce s-a spus anterior sau fac legătura cu ceea ce urmează să se discute;
- *Întrebări cheie*- sunt cele care răspund obiectivelor principale ale studiului. Participanții trebuie să fie încurajați să ofere răspunsuri detaliate, pot fi sprijiniți prin întrebări ajutătoare, care să păstreze cursul discuției;
- *Întrebări finale*- surprind punctul de vedere al participanților, după derularea întregii discuții, eventual exprimă preferințe ale acestora, estimări, sugestii etc.

Moderatorul are un rol foarte important în cazul unui focus grup. Este important ca acesta:

- Să fie volubil, să îndemne participanții la discuție, să-i ajute să se relaxeze și să-și exprime cu încredere punctul de vedere;
- Să cunoască foarte bine tema discuției, obiectivele focus grupului și ghidul de întrebări;
- Să vorbească clar, suficient de tare, să folosească un limbaj accesibil participanților;
- Să se adreseze participanților pe nume, cu formula de politețe convenită;
- Să nu manifeste opinii care ar putea înhîmba manifestarea membrilor grupului;
- Să fie calm, neutru și nepărtinitor, să poată gestiona foarte bine timpul și cursul de desfășurare al discuției (să poată evita devierile de la subiect);
- Să-i sprijine pe participanți să dea răspunsuri detaliate și dacă se poate argumentate, prin întrebări de tipul: "*vă rog să descrieți ceea ce doriți să spuneți*", "*explicați, vă rog*", "*puteți să dați exemple?*", "*vă rog, continuați*", "*altceva?*" etc.

Surse :

- Lane Cooke și John McMahon (2002). *Elemente de bază pentru pregătirea supervisorilor din sistemul de protecție a copilului în România*;
- *Project Management Manual, Government of Romania, Department for European Integration, 1997*;
- Bryan Samueles, Nilofar Ahsan and Jill Garcia, *Know Your Community – A Step by Step Guide to Community Needs and Resources Assessment, Family Resource Coalition of America, 1998*;
- *Manual de facilitare comunitară, World Learning Democracy Network Program*;
- Teodor Mircea Alexiu, Teodora Anastasoaei, *Dezvoltare comunitară, Curs de specializare pentru lucrători în mediul rural, Centrul de asistență rurală, Editura Waldpress 2001*.

II. BUNE PRACTICI DE MOBILIZARE COMUNITARĂ ÎN COMUNITĂȚILE PARTICIPANTE LA PROIECTUL „CETĂȚEANUL ÎN CENTRU”

JUDEȚUL ALBA

Motivația spre mobilizare comunitară – din experiența cetățenilor din Sâncel

*Material elaborat de
Ing. Ilie Frățilă, primarul comunei Sâncel
Înv. Lenuța Bloj, consilier educativ al Școlii cu cls. I-VIII “Ion Pop Reteganul” Sâncel*

Plecând de la expresia „Cetățeanul în centru”, am încercat să punem în practică ceva la care ne-am gândit de mai multă vreme: că doar împreună cu cetățenii îndemnându-i să spună deschis ceea ce și-ar dori să se realizeze în viața lor, putem să punem în practică visele și idealurile noastre.

Împreună cu ei am căutat să identificăm atuurile cetățenilor Uniunii Europene care beneficiază de un nivel de trai ridicat și protecție socială la fel. Am pus întrebări și am primit răspunsuri. Având deja elaborată o Strategie de Dezvoltare a comunei pentru perioada 2008-2013, a fost relativ ușor să identificăm problemele majore ale comunității și să canalizăm atenția spre oportunitățile de moment: **„Programul de dezvoltare a infrastructurii unor baze sportive din spațiul rural”** (instituit prin Ordonanța Guvernului nr. 7/2006 privind instituirea PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE A INFRASTRUCTURII DIN SPAȚIUL RURAL, APROBATĂ CU MODIFICĂRI ȘI COMPLETĂRI PRIN LEGEA NR. 71/2007).

Am încercat să identificăm toate persoanele sau grupurile de persoane care erau interesate. Am pus un accent deosebit pe discuțiile despre particularitățile comunității, despre obiceiurile și tradițiile locale (*Campionatul local de fotbal pe străzi* fiind o tradiție lăsată să se stingă) și am insistat pe șanse egale de exprimare. De un larg interes s-a bucurat etapa de împărtășire a experienței acumulate de cei care au trăit momentele active ale tradițiilor locale, aceasta fiind recunoscută și acceptată, cu plusurile și minusurile ei. Un alt pas înainte a fost momentul în care am constatat că obstrucționările în intervenții s-au redus și au fost ascultate cu interes părerile tuturor.

Dificultăți majore întâlnite în timpul activităților de mobilizare comunitară au fost următoarele:

- implicarea în activitatea propusă a cât mai multor persoane din comunitate,
- construirea greoaie a relațiilor care să susțină apoi diverse acțiuni comunitare,
- formarea și consolidarea grupurilor de lucru,
- incapacitatea de a observa progresul în raport cu viziunea și obiectivele stabilite,
- lipsa comunicării deschise,
- lipsa timpului,
- câștigarea încrederii comunității.

Ce am făcut pentru depășirea dificultăților? Chiar și în condițiile concentrării pe o acțiune punctuală, este nevoie ca membrii comunității să fie provocați să își creioneze o viziune

asupra comunității în ideea de a avea imaginea de ansamblu, de perspectivă asupra efortului lor comun. S-a făcut o abordare a discuțiilor de la **egal la egal**. Au fost necesare abilități de comunicare cu cetățenii, abilități de mediere și dirijare a discuțiilor de grup, o mare capacitate de analiză și sinteză a situațiilor apărute. Ceea ce ni s-a părut foarte important și destul de greu de realizat în prima parte a activității de mobilizare comunitară a fost adaptarea limbajului la auditor.

Probabil că una din condițiile generatoare de succes în activitățile de mobilizare comunitară e identificarea corectă a problemei. Aceasta trebuie să fie urmată de o analiză clară, prin discuții libere, care să conducă la soluții posibile și realizabile într-o perspectivă nu prea îndepărtată. Imaginea unei realizări concrete, palpabile, de care să beneficieze efectiv toți cei care participă la întâlnirile comunitare este benefică și duce la dispariția inerției și a neîncrederii în rândul membrilor comunității. Dimpotrivă, are rolul de a restabili legăturile de solidaritate din cadrul colectivității.

Probleme există întotdeauna și în orice comunitate. Dacă poate fi evidențiată cea mai acută dintre ele, cea care afectează un procent ridicat al comunității, atunci membrii acesteia vor fi nerăbdători să o știe rezolvată într-un timp cât mai scurt. Aceasta este **motivația** spre mobilizare comunitară. Având un scop, se vor identifica și mijloacele de realizare în momentul în care cetățenii simt deschiderea și buna intenție a autorităților locale. E necesar un lider carismatic și molipsitor de entuziasmat. Mai trebuie adăugate publicitatea pozitivă a activităților comunitare, aprecierile sincere și cu ecou din partea autorităților locale. Succesul e garantat în momentul în care aceste activități se transpun vizibil în practică.

La Blaj, comunitatea se mobilizează pentru ameliorarea abandonului școlar

Material elaborat de

Ec. Gheorghe Valentin Rotar, Primarul Municipiului Blaj

Prof. Bianu Luciana, Dir. Centrului de Servicii Sociale Blaj

Prof. Livia Mureșan, Dir. Șc. cu cls. I-VIII „Petru Pavel Aaron” Blaj

Prof. Vintilă Dorina, Dir. adj. Centrul de Servicii Sociale Blaj

Institutor Gherman Cristina, Șc. cu cls. I-VIII „Petru Pavel Aaron” Blaj

Ec. Groza Radu, Primăria Municipiului Blaj

În urma unui studiu făcut de către Primăria Municipiului Blaj în anul 2006 s-a constatat că din populația de peste 10 ani, 816 persoane nu au o școală absolvită. Majoritatea provin din rândul populației de etnie rromă. Prin urmare, problema abandonului școlar a existat și există încă la nivelul localității. Principalele categorii sociale vulnerabile din punct de vedere socio-ocupational, sunt muncitorii necalificați, șomerii, casnicele și pensionarii. Categoriile respective constituie probleme pentru comunitate care are obligația legală și morală să le identifice, să le estimeze nevoile și să aloce resurse pentru a le integra în societate. Din evidențele statistice ale Municipiului Blaj se regăsesc procentual 4,4% persoane necalificate din totalul populației active. Tot în anul 2006, în Blaj se înregistrau 1736 șomeri din totalul populației de 20665.

Pentru mobilizarea cetățenilor în scopul analizei problemei abandonului școlar identificate au fost trimise invitații persoanelor din comunitate pe care noi le-am identificat ca fiind competitive pentru rezolvarea acestei probleme. Au participat reprezentanți ai părinților,

directori de școli, directorul clubului sportiv, directorul clubului elevilor, reprezentanți ai poliției comunitare, reprezentanți ai poliției Municipiului Blaj, medici, asistenți sociali din primărie, asistenți sociali de la Centrul de Asistență Socială și Ocuparea Forței de Muncă Blaj, juriști, reprezentanți din mass-media, reprezentanți ai Consiliului Local, preoți, reprezentanți ai ONG-urilor, primarul și viceprimarul Municipiului Blaj. S-a prezentat proiectul cu obiectivele pe care le urmărește, grupul țintă și rezultatele așteptate. S-au purtat discuții aprinse în legătură cu rolul pe care îl are școala și rolul pe care îl are familia în reducerea abandonului școlar. Au fost precizări din partea unor participanți care au atribuit cea mai mare vină în părăsirea școlii familiilor, iar alții au atribuit-o școlii.

S-au identificat cauzele care duc la abandon școlar cum ar fi existența familiilor nevoiașe cu mulți copii, în special de etnie rromă și care nu sunt în stare să asigure copiilor haine sau rechizite pentru ca aceștia să frecventeze școala; plecarea în străinătate a unor familii care își iau și copiii, iar acolo nu mai urmează nici o școală; plecarea în străinătate a părinților și rămânerea în țară a copiilor cu bunici, vecini sau alte rude care nu-i supraveghează; existența unor copii cu nevoi speciale care din cauza problemelor pe care le au în învățare, au părăsit școala, iar familia, din reținere, nu i-au orientat spre școala specială; participarea unor elevi, în special de gimnaziu și liceu, la efectuarea unor munci pentru întreținerea familiei.

În urma discuțiilor s-a ajuns la concluzia că mai mulți factori sunt vinovați de acest fenomen, iar rezolvarea acestuia poate fi făcută prin implicarea tuturor. În acest sens, școala împreună cu familia ar putea să modifice situația actuală prin schimbarea relației școală-familie, profesor-elev, elev-elev etc. Părinții trebuie convinși să se implice mai mult în educația copiilor, iar cei care se implică mai mult în viața școlii înțeleg rostul educației și nu-și vor lăsa copii să abandoneze școala chiar dacă fac parte din grupurile defavorizate. Prin participarea părinților la activitățile extra curriculare și la lecții, aceștia învață cum să lucreze cu proprii copii, de asemenea părinții pot face alte lucruri începând de la lucrurile de gospodărie, realizarea unor materiale didactice, soluționarea unor conflicte între elevi. Decorarea claselor cu lucrările elevilor demonstrează că fiecare este important și valoros.

Este foarte bine ca elevii să lucreze împreună, cadrele didactice să pună accent mai mult pe programul individual decât pe concurența între elevi. Organizând activități pe grupe, copiilor le place să se ajute unul pe celălalt, colaborează, se împrietenesc, pot să comunice între ei. Școala trebuie să fie mai deschisă, să implice mai mult comunitatea și diferite instituții: biserici, servicii medicale, ONG-uri, poliție, primărie. Este necesară construirea unui sistem educațional în care toate școlile să ofere „educație pentru toți” și care să recunoască dreptul tuturor copiilor de a fi educați împreună și care consideră că educația tuturor copiilor este la fel de importantă. Sistemele educaționale anterioare au plasat copiii care sunt diferiți și au dificultăți de învățare într-o secțiune separată „specială”. S-a constatat însă că acești elevi se dezvoltă mult mai bine integrați în școlile de masă.

O problemă foarte importantă este găsirea barierelor care stau în calea învățării elevilor, depășirea acestora și sprijinirea familiilor pentru a trimite copiii la școală. Considerăm că o astfel de atitudine ar face elevii să îndrăgească școala, să fie mai legați de școală și-i determine să nu renunțe la educație.

La nivelul orașului, am convenit:

- realizarea unor parteneriate între școli în cadrul cărora cadrele didactice și elevii să-și împărtășească din experiența acumulată.

- Inițierea la nivelul a două școli din Blaj în urma unui proiect PHARE a învățământului „A Doua Șansă”, dă posibilitatea celor care au abandonat școala să-și finalizeze studiile și să învețe o meserie. La nivelul Clubului Elevilor și a Clubului Sportiv prin colaborare cu școlile se vor iniția activități la care vor participa elevii în situații de risc de abandon.
- Extinderea la nivelul Municipiului a sistemului centrelor de zi este foarte importantă pentru elevii care provin din familii defavorizate.
- La nivelul Municipiului se vor constitui echipe formate din directorii de școli și reprezentanți ai comunității locale care vor urmări plecarea elevilor, de liceu în special, de la cursuri.
- La nivelul Consiliului Municipal Blaj vor putea să participe la ședințe toți cei care au probleme cu propriii copii în sensul de a fi ajutați.

Se vor realiza parteneriate între instituțiile de învățământ, ONG-urile din oraș cât și celelalte instituții care pot să vină în sprijinul reducerii abandonului școlar prin ajutor material sau sprijin educativ.

La nivelul fiecărei școli se pot face demersuri de schimbare a mediului educativ, comunicând mesajul că oamenii care sunt diferiți sunt persoane apreciate și împiedicând cu orice preț etichetările puse uneori de către profesori sau de către alți copii.

Persoanele cu handicap – atrase în activitățile de mobilizare comunitară de la Crăciunelu de Jos

Material elaborat de:

*Mărculeț Felicia referent Primăria Crăciunelu de Jos
Comșa Vasile asistent social Primăria Crăciunelu de Jos*

Crăciunelu de Jos, sat vechi românesc atestat documentar la începutul secolului al XIV –lea, parte integrantă a județului Alba, este situat în vestul întinsului Podiș al Târnavelor, având o poziție favorabilă dezvoltării agriculturii.

În localitate este asigurat accesul la servicii medicale și de educație, la informație, mijloace de comunicare și de transport, se realizează venituri din activități productive, mai puțin din agricultură. Sunt probleme cu starea drumurilor, iar din punct de vedere social ne confruntăm cu lipsa de servicii sociale pentru persoane defavorizate. Iată câțiva indicatori sociali relevanți:

Indicatori	Valori
Pensionari cu pensie de boală sub 60 de ani	66 pers.
Pensionari	165 pers.
Pensionari peste 60 de ani	160 pers.
Copii sub 14 ani în familii de romi	58 pers.
Copii de romi de vârstă școlară în familii monoparentale sau dezorganizate	15 pers.
Copii romi fără acte de identitate	-
Copii lăsați în grija terților (părinți plecați temporar la muncă în străinătate)	6 pers.
Copii în centre de plasament	13
Copii în plasament familial	7
Copii în plasament la asistent maternal profesionist	5
Copii în centre de educație specială	0
Romi	886
Vârstnici internați în cămine spital	1
Vârstnici îngrijiti la domiciliu (prin programe)	12

Vârșnici gr. I, II și III de handicap (peste 60 de ani)	12
Persoane neasigurate CAS cu probleme sociale și medicale	25
Bolnavi cronici cu probleme sociale	8
Persoane cu handicap	28
Persoane internate în Centre pentru sănătate mentală	1
Abandonul școlar	0
Nr. copii CES integrați	5

Problema identificată în urma citirii tabloului indicatorilor sociali precum și a analizei SWOT efectuate în cadrul activităților locale din proiect este una demografică, din cadrul căreia am decupat problematica persoanelor cu handicap. Știind că în fiecare comunitate există așa numitele „noduri de rețea” am identificat în localitatea noastră pe Lecușan Gheorghe considerată ca fiind persoană cheie în comunitate care are influența asupra cetățenilor și mai ales asupra celor cu handicap. Am căutat să găsim soluții pentru problema de interes local încercând să realizăm antrenarea a persoanelor cu handicap la viața comunității.

Următorul pas a fost acela de a atrage cetățenii și de a identifica soluții în rezolvarea problematicii persoanelor cu handicap. Am îmbinat experiența noastră de lideri aleși ai comunității cu cele învățate la cursurile organizate în cadrul proiectului „Cetățeanul în centru” și am invitat persoane cu handicap la dezbateri, acordând atenție.

Soluțiile au fost găsite chiar de cei implicați în activitățile comunitare. Organizând un focus – grup cu persoanele cu handicap la care am invitat și aparținătorii, membri ai familiilor acestor persoane, lideri ai comunității, (preoți, medici, dascăli) am descoperit că ideile sunt benefice nu numai pentru persoanele cu handicap ci și pentru întreaga comunitate.

Dificultăți am întâmpinat la prima întâlnire cu localnicii cărora le-am prezentat intenția CRIPS de a implementa proiectul „Cetățeanul în centru” în comuna noastră, și le-am cerut sugestii *privind stabilirea celei mai stringente probleme sociale*. A fost foarte greu să decupăm o problemă din multele care s-au prezentat. O altă dificultate a fost cea legată de mentalitatea, persoanelor cu handicap, care n-au dorit să fie văzute, să „se afișeze” și care mai consideră și astăzi handicapul ca pe o rușine, un stigmat pe care trebuie să și-l ducă singuri. La această întâlnire o parte a unor persoane de etnie romă din localitate erau de părere ca mai întâi să facem ceva pentru cei mulți și mai apoi pentru 20-30 de persoane, care oricum au un venit, o pensie de handicap.

Aceste dificultăți au fost depășite prin înțelegerea tuturor problemelor, prin organizarea întâlnirilor pe grupuri de cetățeni pe structurarea temei luate în dezbateri și stabilirea obiectivelor pe termen lung, mediu și scurt. În plus au fost invitați la activitățile comunitare factori de decizie de la nivelul județului, reprezentanți ai ONG-urilor care se preocupă de probleme similare. Datorită întâlnirilor și alte probleme ale comunității au fost rezolvate imediat – de exemplu: repararea trotuarelor și crearea rampei pentru deplasarea persoanelor cu handicap fizic pe aceste trotuare, asigurarea unor persoane cu scaun cu roțile.

Pentru depășirea unor situații critice privind activitatea socială de la nivelul comunei s-au născut idei de proiecte care urmează să fie realizate de Consiliul Local în parteneriat cu ONG –urile:

- Servicii sociale la domiciliu în parteneriat cu Filantropia Alba Iulia
- Centru de consiliere pentru părinți și copii în parteneriat cu Asociația Familia 2004 Blaj

- Formarea de agenți de mediere pentru asigurarea unui loc de muncă a persoanelor cu handicap.

Din discuțiile purtate la întâlnirile cu cetățenii din dezbaterile care au avut loc în cadrul Acțiunilor comunitare, din chestionarele completate au reieșit o serie de propuneri de îmbunătățire a accesului la serviciile sociale.

- simplificarea birocrăției,
- organizarea de activități pentru petrecerea timpului liber al copiilor și tinerilor,
- înființarea de cămine spital pentru bolnavii cronici.

De asemenea, autoritățile locale și toți cetățenii consideră o prioritate dezvoltarea economică a localității pentru a menține tinerii și familiile tinere în „vatra satului”, reducându-se fenomenul de îmbătrânire care afectează atâtea localități rurale din întreaga țară.

JUDEȚUL IAȘI

Parteneriatul instituțional și implicarea voluntarilor – rezultanta mobilizării comunitare - Municipiul IAȘI

Material elaborat de:

Elena Dana Filiche – asistent social, șef serviciu Protecție Rezidențială, D.G.A.S.P.C.Iași, voluntar Asociația pentru Dezvoltarea Programelor Sociale Iași

Iuliana Însurățelu – asistent social, șef birou Corp Control și Coordonare a Activității de Asistență Socială la Consiliile Locale, D.G.A.S.P.C.Iași

Derularea proiectului „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”, proiect finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Phare 2005, derulat de către Centrul de Resurse și Informare pentru Profesiuni Sociale (C.R.I.P.S.București) în parteneriat cu Asociația pentru Persoane Vârstnice și Copii în Dificultate Familia 2004 Blaj și Asociația pentru Dezvoltarea Programelor Sociale Iași (A.D.P.S.Iași), a permis punerea în centrul atenției a cetățeanului, rol pe care îl îndeplinește fiecare dintre noi.

La nivelul județului Iași am pornit de la ideea că înainte de a fi asistenți sociali, psihologi, educatori etc. suntem cetățeni ai României, cu drepturi și obligații, și este de datoria fiecăruia dintre noi să participăm la identificarea, analiza și soluționarea problemelor din comunitatea noastră, întrucât cu toții ne dorim o viață mai bună.

Dacă la nivel declarativ cu toții am căzut de acord asupra necesității identificării situațiilor problematice în comunitate și a posibilităților de soluționare, practic, mobilizarea membrilor comunității a necesitat solide deprinderi de comunicare și o strategie de atragere a acestora pentru a determina o atitudine pro-activă și responsabilă.

Județul Iași, cu o populație de 813.505 locuitori (din care 209.786 cu vârsta până la 18 ani, 436.986 locuitori în mediul rural iar restul de 376.519 în mediul urban) este cunoscut ca un județ cu o rată a șomajului crescută (6,2%) și cu numeroase probleme sociale, multiplele servicii sociale dezvoltate de-a lungul timpului fiind răspunsul la problemele sociale identificate.

Întrucât problemele sociale sunt într-o permanentă dinamică, acestea nefiind soluționate în totalitate, aducerea în atenție a resurselor comunității prin activarea membrilor acesteia, grație proiectului „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”, a reprezentat o modalitate în plus de analiză și conștientizare a tuturor aspectelor sociale și o oportunitate de colaborare interinstituțională și în parteneriat public-privat.

În cadrul proiectului au fost organizate grupuri de lucru cu actorii cheie din sistemul guvernamental și nonguvernamental, forumuri locale cu participarea actorilor locali și membrilor comunității în vederea dezvoltării și asimilării prin conștientizare a serviciilor socio-medico-educative existente, dezbateri asupra problemelor identificate, aplicarea chestionarelor de opinie membrilor comunității și activarea structurilor comunitare consultative, care au responsabilitatea, conform legii, de a identifica nevoile reale ale comunității și de a contribui la satisfacerea acestora.

Pentru mobilizarea comunitară a fost nevoie de dobândirea unor tehnici specifice, lucru care a fost posibil de realizat prin participarea specialiștilor din județul Iași la cursurile de formare derulate în cadrul proiectului.

La nivelul județului Iași, în cadrul proiectului „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”, au fost implicate 2 comunități rurale (comunele Țibănești și Ceplenița) și o comunitate urbană, municipiul Iași.

Una dintre problemele sociale identificate în toate cele 3 comunități, însă cu precădere în municipiul Iași, a fost problema copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate astfel încât atenția participanților la activitățile de mobilizare comunitară în municipiul Iași a fost canalizată pe această problemă.

Oportunitățile în încercarea de soluționare a problemei au fost reprezentate de faptul că Asociația „Alternative Sociale” din Iași realizase deja un studiu la nivelul județului Iași privind copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate, studiu intitulat „Singur acasa”, iar un alt organism privat autorizat, Asociația Culturală Bon Ton derulează în parteneriat cu D.G.A.S.P.C.Iași un proiect bazat pe dramaterapie, proiect intitulat „Copiii lor, copiii noștri”, în care sunt incluși 18 copii cu vârsta cuprinsă între 12 și 16 ani, scopul proiectului constituindu-l educația prin artă a copiilor, identificarea problemelor emoționale ale copiilor lipsiți temporar de ocrotirea părintească și soluționarea acestora prin dramaterapie.

Avându-se în vedere prevederile Ordinului nr. 219/15.06.2006 privind activitățile de identificare, intervenție și monitorizare a copiilor care sunt lipsiți de îngrijirea părinților pe perioada în care aceștia se află la muncă în străinătate, D.G.A.S.P.C.Iași a invitat să se alătore acestui demers și specialiștii Direcției de Asistență Comunitară Iași, care, deși nu au putut participa la masa rotundă organizată la sediul D.G.A.S.P.C.Iași cu ocazia demarării activităților de mobilizare comunitară, au manifestat disponibilitatea de a colabora în această problemă și au salutat inițiativa proiectului „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”.

Una dintre soluțiile identificate la problema copiilor ai căror părinți se află la muncă în străinătate a constituit-o crearea centrelor de zi destinate acestor copii, experiența D.G.A.S.P.C.Iași în înființarea centrelor de zi pentru copiii cu nevoi sociale sau speciale fiind recunoscută. Un rol deosebit în înființarea și funcționarea centrelor de zi s-a dovedit că îl are parteneriatul instituțional și implicarea voluntarilor, aceștia din urmă fiind prezenți activ la toate etapele proiectului „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”. Experiența practică acumulată pe parcursul derulării acestui proiect a demonstrat că spre deosebire de mediul rural unde există deja structurile comunitare consultative care cuprind oameni de afaceri locali, preoți, cadre didactice, medici, consilieri locali, polițiști și al căror rol este atât de soluționare a unor cazuri concrete, cât și de a răspunde nevoilor globale ale respectivei colectivități, în mediul urban participarea actorilor locali la forumurile organizate este mult mai slabă.

Aceasta nu ne împiedică însă să continuăm acțiunile de mobilizare comunitară și să implicăm și Centrele de cartier din cadrul Primăriei Iași, reale resurse în identificarea problemelor cetățenilor, aspecte avute în vedere, în prezent, de echipa care s-a implicat în activitățile de mobilizare comunitară din municipiul Iași, formată din specialiști din cadrul D.G.A.S.P.C.Iași, asistent social Iuliana Însurățelu și psiholog Maria Buiciuc.

Împreună cetățenii Comunei Cepelnița găsesc soluții pentru problemele vârstnicilor singuri

*Material elaborat cu ajutorul:
Laiu Dumitru - Primar Comunei Cepelnița,
Pislariu Geanina - secretar comunei,
Damir Georgeta - asistent social comunitar,
Laiu Malina - asistent social comunitar.*

Una dintre cele 85 de comunități rurale în care a fost derulat proiectul „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului” a fost comuna Cepelnița, formată din 4 sate, Cepelnița, Buhalnița, Poiana Mărului și Zlodica, sate denumite după boierii care au locuit în zonă.

Din anul 1991 comuna Cepelnița beneficiază de un parteneriat cu Organizația World Vision, derulând o serie de proiecte cu impact social și cultural iar în anul 2004 a fost inaugurat „Centrul de resurse umane comunitare” oferind locuitorilor comunei posibilitatea de a avea acces la informație curentă în timp optim prin prezența rețelei de internet .

Serviciul Public de Asistență Socială al comunei Cepelnița, acreditat pe o perioadă de 3 ani începând cu data de 26.01.2007, a inclus printre serviciile oferite și dinamizarea grupurilor și comunităților. În cadrul activităților de mobilizare comunitară la care au participat reprezentanți ai administrației publice locale, reprezentanți ai organizațiilor private autorizate, reprezentanți ai structurilor comunitare consultative și reprezentanți ai grupurilor vulnerabile, activități derulate în cadrul proiectului „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”, a fost identificată ca problemă socială, numărul mare de bătrâni la risc social ridicat, fără sprijin din partea familiei.

În comuna Cepelnița, ponderea populației vârstnice este de aproximativ 22%, la un număr de 4562 locuitori și numărul persoanelor vârstnice de peste 60 de ani este de 978, dintre care 736 sunt pensionari. Majoritatea bătrânilor beneficiază de pensie din agricultură (150 lei/lună), venit insuficient pentru asigurarea nevoilor de hrană, îmbrăcăminte, medicamente, constatându-se degradarea nivelului de trai a persoanelor vârstnice ca urmare a veniturilor foarte mici, a stării de sănătate precare, precum și a “sentimentului de abandon” pe care aceștia îl trăiesc. La nivel local nu există servicii medicale specializate în prevenirea și tratarea bolilor specifice vârstei a III-a ceea ce duce la scăderea duratei medii de viață, în prezent apreciată la 75 ani. Mai mult, în satul Poiana-Mărului nu există un punct sanitar, persoanele vârstnice fiind nevoite să parcurgă 5 km pentru a ajunge la Cabinetul medical individual din satul Buhalnița, comuna Cepelnița. În urma demersurilor stabilite în cadrul grupurilor de lucru au fost identificați un număr de 165 de potențiali beneficiari (persoane de vîrsta a III-a fără suport din partea familiei) și reprezentanții Primăriei Cepelnița (secretarul comunei și asistentul social) au identificat persoane dornice să realizeze activități de voluntariat – elevi, persoane de vîrsta a III-a valide, edili din comunitate, care să vină în sprijinul vârstnicilor în nevoie.

În același timp, specialiștii Biroului de Coordonare Consilii Locale din cadrul D.G.A.S.P.C. Iași au redactat un proiect cu titlul “Asistența socială la domiciliul persoanelor vârstnice prin crearea unei echipe mobile”, proiect care a fost depus spre finanțare unor Asociații din Italia; a fost încheiat un acord de colaborare cu finanțatorii italieni, Primăria Cepelnița deschizând un cont bancar pentru preluarea sumei virate de finanțatori apreciindu-se că din luna septembrie va începe derularea activităților.

Echipa care s-a implicat în aceste activități de mobilizare comunitară, formată din primarul comunei, Laiu Dumitru, secretarul comunei Pislariu Gianina, asistentul social comunitar Damir Georgeta și asistentul social comunitar Laiu Mălina, vor urmări în continuare derularea corespunzătoare a proiectului care are în atenție persoanele vârstnice din comunitate și vor utiliza experiența orașului Hârlău care a beneficiat anterior de un proiect derulat de C.R.I.P.S. București, “Rețele comunitare de suport în favoarea persoanelor vârstnice”, proiect care și-a propus să determine creșterea implicării comunității în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață ale persoanelor vârstnice în dificultate prin stimularea realizării unor rețele comunitare de voluntariat în beneficiul persoanelor vârstnice și creșterea gradului de profesionalism a furnizorilor comunitari de servicii pentru vârstnici.

Servicii specializate pentru copiii cu dizabilități – mai aproape de copil și familie. Primăria Tibănești

*Material elaborat cu ajutorul:
Spulber Dumitru – Primar Comunei Tibănești,
Botezatu Mariana - asistent social comunitar,
Sandu Mihaela - asistent social comunitar.*

Comuna Țibănești a fost ce-a de-a doua comunitate rurală în care a fost implementat proiectul „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”, printre sarcinile Serviciului Public de Asistență Socială, (acreditat pe o perioadă de 3 ani începând cu data de 24.08.2007), numărându-se și identificarea nevoilor sociale, individuale, familiale și de grup.

Comuna Țibănești, formată din 8 sate, Țibănești, Glodenii Gândului, Războieni, Jigoreni, Văleni, Griești, Tungujei și Recea, are un număr de 7896 locuitori din care 58 de persoane sunt încadrate într-un grad de handicap.

În cadrul activităților de mobilizare comunitară la care au participat reprezentanți ai administrației publice locale, reprezentanți ai organizațiilor private autorizate, reprezentanți ai structurilor comunitare consultative și reprezentanți ai grupurilor vulnerabile, activități derulate în cadrul proiectului „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului”, a fost identificată ca problemă socială, numărul mare de copii cu nevoi speciale din satul Glodenii Gândului (32 copii numai din satul Glodenii Gândului din cei 49 copii cu nevoi speciale din comuna Țibănești).

Specialiștii Biroului Coordonare Consilii Locale din cadrul D.G.A.S.P.C. Iași au realizat o întâlnire cu părinții acestor copii (majoritatea sunt asistenți personali), cu scopul identificării nevoilor acestora (copii și familii) și o altă întâlnire cu reprezentanții autorităților locale (directorul școlii din Glodenii Gândului, preotul din acest sat, cadre didactice și medicale), concluzia acestor întâlniri fiind aceea că 32 de copii cu nevoi speciale din satul Glodenii Gândului, comuna Țibănești, au acces limitat la serviciile medicale de specialitate și de recuperare din municipiul Iași, din cauza distanței și veniturilor insuficiente.

Menționăm că prin funcționarea „Echipei mobile destinate asigurării serviciilor de recuperare și reabilitare la domiciliu pentru copilul cu dizabilități și familiei acestuia” (serviciu integrat D.G.A.S.P.C.Iași din 2007) se asigură acordarea serviciilor și suportului necesar copiilor cu nevoi speciale și aparținătorilor acestora, însă avându-se în vedere numărul mare de copii cu nevoi speciale în județul Iași soluția concretă identificată în cadrul activităților de mobilizare

comunitară a fost crearea unui centru de zi pentru copiii cu nevoi speciale în comuna Țibănești, urmând ca echipa care s-a implicat în aceste activități de mobilizare comunitară formată din primarul comunei, Spulber Dumitru, asistentul social comunitar Botezatu Mariana și asistentul social comunitar Sandu Mihaela, cu implicarea activă a specialiștilor D.G.A.S.P.C.Iași să înceapă scrierea unui proiect în acest sens și să identifice linia de finanțare.

Proiectul „Cetățeanul în centru – bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului” a permis în mod real îmbunătățirea colaborării interinstituționale și participarea cetățenilor la identificarea, analiza și soluționarea problemelor comunității, pentru o mai bună realizare a drepturilor lor și, nu în ultimul rând, creșterea capacității administrației publice locale de a lua decizii care să răspundă la problemele comunității.

JUDEȚUL PRAHOVA

Bune practici de mobilizare comunitară la Ploiești

Material elaborat de
Ștefan Olteanu, Biroul de Consiliere pentru Cetățeni Ploiești,
 împreună cu *Loredana Savu, Administrația Serviciilor Sociale Comunitare,*
Vasile Porumbaru, Asociația „Viitorul Tinerilor”.

Municipiul Ploiești este situat la 60 de km Nord față de București, aproximativ la intersecția meridianului de 26° longitudine estică (care împarte Europa în două părți egale) cu paralela de 40° latitudine nordică (care marchează jumătatea emisferei boreale). Este atestat documentar de Mihai Viteazul, ale cărui inițiale se regăsesc în stema orașului, în anul 1597. E un important nod rutier și feroviar – aici se „întorc ca la Ploiești” drumurile rutiere europene și căile ferate înspre Moldova și Ardeal. Ploieștiul a fost și este cunoscut ca „Orașul aurului negru” – datorită exploatărilor petroliere și numeroaselor rafinării – dar a fost numit și „Casa îngerului”, în memoria poetului Nichita Stănescu, fiu al orașului. Are peste 230.000 de locuitori și, ca pondere economică, este pe unul dintre primele locuri din România. Mai este cunoscut și pentru Bulevardul cu Castani (monument UNESCO), Muzeul Ceasului (unicat în România) și „Statuia Libertății”, care stă de veghe în centrul urbei pentru a aminti tuturor că aici a avut loc Revoluția (de câteva ore!) de la Ploiești. Și, în final, dar nu în cele din urmă, Ploieștiul este orașul lui „nenea Iancu” Caragiale.

După declinul industriei petroliere care a avut loc în ultimul deceniu al secolului trecut, municipiul Ploiești și-a reluat dezvoltarea economică pe alte coordonate. Tot mai multe companii multinaționale (piese auto, detergenți, bauturi etc.) și-au stabilit cartierul general în Ploiești sau în apropierea acestuia. Sediile de bănci și hoteluri au răsărit în fiecare din cartierele orașului, o dovadă a forței economice a locuitorilor săi. Numeroase proiecte imobiliare se dezvoltă în zonele centrale și de nord. Pentru forța de muncă din Ploiești există însă și varianta de a lucra în București, adică la 45 minute de mers cu trenul sau autoturismul.

Dincolo de aceste oportunități, orașul se confruntă și cu probleme sociale:

- un număr mare de persoane cu dizabilități;
- o numeroasă comunitate a etniei Roma, estimată, neoficial, la peste 30.000 de persoane;
- un număr însemnat de persoane ajunse în pragul sărăciei și cu nevoia de a fi asistate social;
- multe persoane în vârstă singure;
- copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate și care sunt lăsați în grija rudelor;
- orfani proveniți din centrele de plasament.

Problema care a făcut obiectul activităților de mobilizare comunitară a fost aceea a tinerilor orfani proveniți din centrele de plasament care, la vârsta de 18 ani, sunt nevoiți să-și caute un loc de muncă și, mai ales, o locuință. Activitățile s-au derulat sub sloganul „Case pentru orfani”, campanie inițiată de Asociația „Viitorul tinerilor” și sprijinită de Administrația Serviciilor Sociale Comunitare și Biroul de Consiliere pentru Cetățeni Ploiești.

Au fost organizate dezbateri publice cu tema „Case pentru orfani”, la care au fost invitați să participe reprezentanți ai autorităților și instituțiilor publice locale, ai ONG, mass-media și

cetățeni. Pentru mediatizarea evenimentelor am transmis invitații, atât scrise, cât și pe listele electronice de discuții, anunțuri și articole în presă, afișe și fluturași. O importantă contribuție la mobilizarea participanților au avut-o voluntarii Asociației „Viitorul Tinerilor” (cu toții, tineri proveniți din centrele de plasament).

Tema a mai fost dezbătută și în reuniuni ale Comitetului Consultativ Cetățenesc Ploiești (proiect inițiat și implementat de Biroul de Consiliere pentru Cetățeni).

Dezbaterile au suscitat interesul participanților și s-au bucurat de o bună reflectare în mass-media locale. Cu toate acestea, la dezbateri nu au participat reprezentanții din eșalonul întâi al organelor APL (președintele Consiliului Județean, primarul municipiului etc.).

Una dintre soluțiile ce au fost identificate pe parcursul dezbaterilor a fost aceea de a crea și menține o permanentă legătură între participanții la dezbateri și de a construi un canal de comunicare care să fie tuturor accesibil. O altă soluție care a fost sugerată a fost aceea de a depune o cerere de finanțare pe POSDRU, pentru înființarea unui Centru de Integrare Socială, dedicat tinerilor orfani. Pentru implementarea acestei soluții s-a creat un parteneriat alcătuit din Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Biroul de Consiliere pentru Cetățeni și Asociația „Viitorul Tinerilor” și s-au stabilit sarcinile ce revin fiecărui partener pentru redactarea și depunerea aplicației.

Activitățile de mobilizare comunitară realizate în cadrul proiectului „Cetățeanul în centru” vor fi continuate și pe viitor. Va fi depusă o cerere de finanțare în cadrul POSDRU. Vor fi continuate dezbaterile în ședințele Comitetului Consultativ Cetățenesc și vor fi inițiate noi întâlniri cu reprezentanții APL, ONG și mass-media.

În sprijinul copiilor din familiile sărace din comuna Filipeștii de Pădure

*Material elaborat de
Nicoleta Daniela Nițoi, referent Autoritate Tutelară, Primăria Filipeștii de Pădure,
Elena Dumitrescu, profesor, Liceul Teoretic „Filipeștii de Pădure”*

Eforturile de mobilizare comunitară țin cont de faptul că toți copiii și familiile, indiferent de veniturile acestora, trebuie să beneficieze de susținerea comunității. Copiii din familiile sărace au nevoie de atenție specială a celorlalți cetățeni, de un tratament adecvat și de suport pentru a beneficia de aceleași drepturi ca toți copiii din comună.

Nu există soluții magice pentru problemele complexe cu care se confruntă copiii și familiile în prezent. Bazele mobilizării comunitare sunt similare practicilor din cadrul educației formative: în ambele cazuri este bine de știut că învățarea are loc cu mai mult succes în contextul unor relații active și pline de sens. Eforturile de mobilizare cele mai reușite, cum ar fi programele care ajută copiii să își manifeste pe deplin potențialul, presupun participarea activă a tuturor părților interesate. Astfel de programe se bazează pe experiențe semnificative, cu accent pe identificarea punctelor forte și a necesităților comunitare reflectă atenția sporită față de formarea și încurajarea relațiilor bazate pe încredere și respect.

Realizând o analiză SWOT la nivelul localității avem ca **puncte tari** următoarele:

- zona geografică frumoasă (situată în zonă de deal) străbătută de drumul județean 720;
- apropierea de orașe precum municipiul Ploiești 30 km, Câmpina (20 km) și un sistem de transport foarte bine organizat;

- numărul mare al societăților comerciale (investitori străini) ca urmare a dobândirii statutului de zona defavorizată, statut obținut în urma închiderii unei părți a sectorului minier;
- forța de muncă calificată;
- rețeaua de învățământ dezvoltată (având ca rezultat la concursuri elevi olimpici).

Ca **puncte slabe**, am identificat:

- populația are venituri mici;
- ne confruntăm cu migrarea forței de muncă în străinătate având ca rezultat copii abandonți în grija rudelor.

Problema care a făcut obiectul activităților de mobilizare existența unui număr mare de persoane aflate în dificultate cu domiciliul în localitatea noastră.

Scopul mobilizării comunității este crearea rețelelor comunitare și concentrarea resurselor umane în care își desfășoară activitatea în mai multe domenii și în mai multe sectoare de activitate (administrație publică, economie, instituții religioase, școli, organizații pentru sănătate, servicii sociale și de protecție a copiilor) pentru reperarea și dezvoltarea resurselor comunității și stimularea sau intensificarea participării cetățenilor la aceste acțiuni.

Strategiile de mobilizare a comunității pornesc de la premisa că o comunitate are cunoștințele, resursele și potențialul organizatoric și de conducere pentru a realiza o schimbare constructivă la nivel comunitar.

Obiectivele unei astfel de strategii sunt menite:

- să creeze un sentiment de coeziune socială;
- să sensibilizeze cetățenii în privința celor mai importante probleme ale communei și își propune atingerea anumitor ținte comune;
- să utilizeze competențele profesioniștilor pentru a susține și intensifica participarea, cooperarea voluntară, experiențele de autoajutare și ajutor reciproc;
- să contribuie la coordonarea dintre servicii, grupuri de opinie și grupuri sociale.

Liderii comunitari influenți și autoritatea locală fiind convinși de beneficiile educației copiilor și a persoanelor în general, susțin serviciile prin alocarea resurselor necesare și suport juridic. Scopul este de a trece prin etapa de colaborare pentru a putea acorda sprijinul necesar pentru rezolvarea problemei țintă.

Pentru atragerea cetățenilor în analiza problemei au fost prezentate diferite cazuri încercându-se a se influența publicul, sensibilizându-l, informându-l și încurajând acțiunea, în vederea atingerii scopului (soluționării problemei).

Ca urmare a intervenției comunitare am putut rezolva două situații critice, situații pentru care au intervenit diferiți actori sociali, reprezentanți ai comunității săi, ai autorităților publice locale, lucrând “în echipă”.

a. Membrii comunității au sesizat prezența pe aria localității a doi tineri care își petreceau timpul în stradă, cerșind. S-a încercat identificarea acestora, însă nu dețineau acte de identitate, nu își cunoșteau identitatea, prezentând tulburări de comportament accentuate. După multe demersuri la toate Direcțiile de Evidență a Persoanei din țară, le-a fost identificat locul de naștere, li s-au eliberat certificate de naștere și cărți de identitate. Pentru protecția

acestora și asigurarea unui tratament adecvat stării de sănătate, au fost internați la diferite spitale pe toată perioada în care au fost realizate demersurile administrative. În această perioadă s-au efectuat și demersurile necesare stabilirii gradului de handicap, în baza cărora cei doi tineri, frați, au putut fi internați într-un cămin spital împreună.

b. Datorită unui handicap motric, un copil de vârstă școlară se află în situație de dificultate care putea avea urmări atât sub raportul dezvoltării sale, cât și sub raportul relațiilor sociale cu grupul de copii sau cu pregătirea sa școlară. Prin identificarea unui sponsor, o societate comercială locală, s-a reușit posibilitatea începerii unui program de recuperare motorie pentru copil, program care în acest moment este în derulare.

Pe viitor aceste activități de mobilizare comunitară vor fi continuate, deoarece în permanență există persoane cu nevoi speciale, dar există și persoane resursă care pot susține nevoile comunității. Pentru a ne bucura de succese, este necesar ca familiile în dificultate să fie implicate ca parteneri reali, să se stabilească legături cu rețelele de educație, ocrotire a sănătății, asistența socială.

Implicarea publică presupune întreprinderea de acțiuni menite să identifice și să soluționeze probleme existente în beneficiul publicului larg.

Persoanele vârstnice – înțelepciunea comunității. În comuna Dumbrava ne-am mobilizat în sprijinul lor

“Arta de a trăi este arta de a ne apropia de noi și de alții” (V. Pavelcu)

Material elaborat de

Inst. Teodoru Valentina, Școala cu clasele I-VIII Dumbrava, metodist al ISJ Prahova

Înv. Teodoru Vasile, consilier local, Primăria Dumbrava

Secretar Primăria Dumbrava - Apostol Marian

Asistent social - Voinea Elena, Primăria Dumbrava

Asistent social - Iordache Rodica, Primăria Dumbrava

Comuna Dumbrava este așezată în zona de sud a județului Prahova, în apropierea locului în care apele Teleajenului se contopesc cu cele ale râului Prahova. Are în componență următoarele sate: Dumbrava, Ciupelnița, Zănoaga, Cornu de Sus, Trestienii de Sus și Trestienii de Jos.

Într-o societate aflată în plină reformă, problemele cetățenilor sunt și ele supuse unei noi provocări. Asistăm la o slăbire accentuată a legăturilor afective intrafamiliale, la diminuarea solidarității sociale, exacerbarea individualismului în defavoarea comportamentului pro-social, lipsa voluntariatului ca atitudine/comportament.

Șomajul, sărăcia, familiile monoparentale, copiii abandonati, persoanele cu dizabilități, dar mai ales îmbătrânirea populației și problemele persoanelor vârstnice sunt aspecte sociale existente în comuna Dumbrava.

Totuși, comunitatea pe care o reprezentăm are și punctele ei forte: existența în sufletul fiecăruia dintre noi a dorinței de a fi bun și a fi de folos celor din jur.

Solidaritatea cu cei aflați în situații de dificultate, conștientizarea ideii că bunăstarea fiecăruia dintre noi depinde de bunăstarea celorlalți, dorința de a depune o muncă utilă care să fie în folosul celor mulți stimulează gândirea pozitivă, creează în inimile noastre impulsul de a face

din comunitate o adevărată familie – acea personalitate colectivă a cărei armonie generală influențează armonia fiecărei părți.

Problematica identificată

“*Cine nu are bătrâni să și-i cumpere!*” spune un vechi proverb românesc. Privind cu ochii minții și ai sufletului spre vârstnicii din comuna Dumbrava, am înțeles că dintre toți cei aflați în dificultate, dumnealor sunt din ce în ce mai însingurați, mai triști, mai bolnavi, se simt abandonați și chiar o povară pentru familiile care pe unii i-au uitat cu totul plecând la oraș sau să muncească prin lume.

Am decis atunci că misiunea noastră este de a săvarși o minune: să aducem bucurie în inimile acestor oameni, să fim familia în care persoanele vârstnice să se afle în centrul atenției.

Activități realizate în cadrul proiectului

Există în viața fiecăruia dintre noi momente unice, care sunt trăite cu maximă intensitate și care aduc în sufletele noastre o încărcătură emoțională aparte. Un astfel de moment am trăit atunci când, întorcându-ne de la cursurile organizate de CRIPS la București, am dat viață primei activități de mobilizare comunitară, desfășurată în aprilie 2008, într-o sală de clasă a Școlii Dumbrava.

Am dorit ca totul să fie perfect. Am mobilizat autoritățile locale, cadre didactice, reprezentanți ai serviciilor publice, voluntari din comună, reprezentanți ai societăților comerciale și mai ales membrii grupului țintă - persoanele vârstnice.

Noi, cei implicați direct în organizare și moderare – prof. Ana Spirescu, inst. Valentina Teodoru împreună cu domnul Marian Apostol, secretarul Primăriei Dumbrava - ne-am preocupat să oferim invitații celor vizați să participe la acțiune, am amenajat spațiul, am pregătit o masă deosebită ca atunci când în familie sărbătorim un eveniment special. La ora 14:00 invitații au început să sosească rând pe rând – primarul, autoritățile locale, preotul, medicul, reprezentanți ai poliției, cadre didactice, voluntari. Foarte punctuali au fost vârstnicii care au sosit îmbrăcați în straie de sărbătoare, veteranii de război – cei care mai sunt printre noi – având în piept medaliile primite ca semn al recunoașterii faptelor de eroism de care au dat dovadă în timpul celui de-al doilea război mondial.

Am simțit că într-adevar “*veșnicia s-a născut la sat*”. Citisem doar în cărți că preotul, învățătorul, primarul erau personalitățile satului arhaic, dar că există o strânsă legătură între acești membri ai comunității am aflat cu prilejul acestei acțiuni. Aici toată lumea a fost prezentă cu trupul, dar mai ales cu sufletul, iar această constatare ne-a umplut inimile de bucurie. Am reușit să cunoaștem care sunt persoanele vârstnice, să depistăm problemele cu care se confruntă, să propunem și alte acțiuni menite să contribuie la îmbunătățirea vieții sociale a acestora.

Am descoperit atâta blândețe și modestie în sufletele lor, am aflat că își doresc extrem de puține lucruri – o vorbă bună, o ușă deschisă din când în când, un telefon, o excursie la o mănăstire apropiată și, dacă se poate, un spectacol prezentat de cei mici sau de formațiile artistice ale școlii la care să aibă acces și dumnealor, precum și alte asemenea gesturi mărunte pe care le considerau adevărate evenimente. Simțeau nevoia de comunicare – acest element esențial al vieții sociale prin care-ți dezvălui o parte a sufletului, transmitând celui alt elemente personale.

Există comportamente specifice oricărei vârste. Adeseori, în copilărie, când bunica venea la noi îmi scotea din batista împăturită ceva bun pe care îl păstrase special pentru mine. Mi-au revenit în minte amintirile copilăriei când – la plecare – cei mai mulți dintre vârstnicii prezenți au pus în șervețelul frumos colorat o prajiturică pentru cineva drag de acasă.

Nimic nu e mai frumos și mai înălțător pe lume decât să ocrotești un astfel de om, să-i citești bucuria din priviri și să poți spune: “o parte din viața mea se află în zâmbetul lui”.

O altă acțiune de mobilizare comunitară ce-mi stăruie în minte a avut loc pe 28 iulie 2008. Atunci am dorit să facem o surpriză persoanelor vârstnice, văduve, peste 75 de ani și singure. Am pregătit de data aceasta împreună cu autoritățile locale o întrunire la sfârșitul căreia persoanele invitate au primit mici daruri, iar în cinstea lor am prezentat un mic spectacol realizat de elevii noștri participanți la „Zilele Cetății Histria”. Cu o seară înainte am poposit la ușa dumnealor noi – inst. Valentina Teodoru, asistenți sociali Elena Voinea și Rodica Iordache precum și voluntari cu suflet de aur care i-au invitat la acest eveniment. I-am văzut surprinși, bucuroși, chiar mândri văzând că nu sunt ai nimănui, că unora chiar le pasă de dânșii și doresc să le facă un pic mai ușoară bătrânețea.

Sufletul ni s-a umplut de duiosie, am devenit mai puternici atunci când am înțeles că acestor oameni le face plăcere să-i ascuți, să fie luați în serios, că își doresc să fie utili celor din jur, să aibă prieteni. Prietenia este specific umană, ea îi înobilează pe cei care nutresc aceleași sentimente sub pecetea unui legământ sacru.

Aș fi mândră dacă oamenii vârstnici ai satului ar vedea în noi – cei implicați în activitățile de mobilizare comunitară – un posibil prieten căruia să îi poată împărtăși bucuriile, necazurile și speranțele dumnealor.

Pe viitor ne propunem să păstrăm vie flacăra acestor acțiuni, să facem din „vârstnicii tineri” o resursă pentru comunitate, aceștia să fie cei mai activi voluntari, să-i mobilizăm la acțiuni, să asigurăm protecție juridică persoanelor din grupul țintă, mai ales acum când mulți investitori doresc să cumpere teren „la autostradă”, să organizăm chiar și un centru de zi, să le facem surprize frumoase cât mai des, să le împlinim acele dorințe exprimate cu timiditate, astfel încât să simtă că la noi în comună cetățeanul este important, el se află în centru, fiind inima comunității.

Vom pune suflet în ceea ce facem și împreună vom reuși!

MUNICIPIUL BUCUREȘTI – SECTORUL 1

Problemele cetățeanului Sectorului 1 - în centrul atenției autorităților locale

*Material elaborat de
Consilier Leonida Anton Sebastian, DGASPC Sector 1
Referent Ene Gabriela, DGASPC Sector 1*

Când discutăm despre București, capitala României, centru politic și administrativ, ne gândim că în acea zonă cetățenii sunt feriți de probleme și privilegiați de poziție. Sectorul 1 – „Capitala Capitalei” după cum mai este denumit sectorul cu mandrie - pare că ar fi o zonă înfloritoare și lipsită de probleme sociale. Realitatea însă contrazice puternic teoria, întrucât fiecare cartier înregistrează dificultăți care afectează într-o mai mare sau mai mică măsură comunitățile.

Proiectul în care ne-am implicat ca și reprezentanți ai DGASPC sector 1 a îmbunătățit comunicarea între cetățeni din mai multe zone ale sectorului și reprezentanții autorităților administrative. Prin întâlnirile de la CRIPS s-au identificat și dezbătut probleme, s-au propus soluții pentru rezolvarea sau cel puțin ameliorarea acestora.

Cetățenii din cartierele Chitila, Gara de Nord, Străulești, Vatra Nouă - și-au exprimat disponibilitatea de a participa la dezbateri din două motive – posibilitatea de a vorbi liber cu consilierii locali și de prezenta problemele comunității într-un mod direct, deschis, fără a fi restricționați de regulile unei clasice audiențe.

Discuțiile s-au axat pe mai multe probleme: siguranța rutieră în zonele marginase ale Sectorului 1 - Chitila, Străulești, Vatra Nouă – unde indicatoarele și trecerile de pietoni sunt insuficient semnalizate, problema siguranței cetățeanului, problema curățeniei stradale, problema locativă ce afectează Sectorul 1 ca urmare a procesului de retrocedare a locuințelor naționalizate, problema sprijinirii și integrării sociale a familiilor care se confruntă cu probleme sociale deosebite – stare de sănătate precară, vârstă înaintată, copii numeroși, lipsa unui loc de muncă.

Problemele au fost discutate într-un cadru cooperant, cadru care a permis identificarea unor soluții pentru rezolvarea unora dintre nevoile comunității sectorului. Astfel s-au făcut demersuri din partea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 1 pe lângă Brigada de Poliție Rutieră București pentru ca pe Șoseaua Chitila, Șoseaua București – Târgoviște, Șoseaua Odăi - Străulești să se ia măsuri pentru asigurarea siguranței rutiere a cetățeanului: semnalizarea corespunzătoare a unor treceri de pietoni cu un grad ridicat de pericolozitate.

Primăria Sectorului 1 a reușit să inaugereze pe Șoseaua Ionescu Sisești o nouă secție de Poliție Comunitară care intervine mai ușor în zonele marginase, întărind astfel securitatea cetățeanului și diminuând astfel acțiunile anti-sociale ce afectau aceste cartiere.

În cadrul întâlnirilor organizate de CRIPS am acordat o atenție particulară dialogului direct între reprezentanții comunității locale din sector și autoritățile publice. Astfel, liderul comunității locale din sectorul nostru, domnul Troancă Ion, a fost unul dintre cei mai activi cetățeni în acest proiect, el demonstrând cât de importantă poate fi contribuția unor membrii

ai comunității la rezolvarea problemelor care le afectează traiul zilnic. Este dificil să poți repera în multitudinea de probleme curente pe care fiecare individ le are în parte nevoile comunității, acele nevoi pe care le resimte fiecare membru al acesteia, într-un grad mai mic sau mai mare. Pentru aceasta, deși poate părea pretențios, am încercat elaborarea unei cercetări la nivel de comunitate, centrându-ne atât pe nevoia resimțită, cât și pe reperarea disponibilității de a schimba, de a participa a membrilor comunității. Cercetarea s-a realizat utilizând chestionare, operatori de teren fiind chiar membrii ai comunității care au participat la întâlnirile noastre și care au înțeles să participe voluntar în reperarea nevoilor și a resurselor la nivel de comunitate. În acest cadru s-au născut și idei de proiecte – pregătire vocațională, asigurarea accesului la resurse (servicii medicale, educative, de consiliere, etc), rezolvarea problemelor actelor pentru rromi, reabilitarea unor spații verzi din zonele cu probleme - ce urmează a fi transpuse în proiecte europene, prin implicarea DGASPC, bazându-se pe „argumentația” strânsă în teritoriu (analiza care cuprinde mai mult de 120 de chestionare aplicate, fiind reprezentativă la nivelul populației de etnie rromă din Sectorul 1).

În opinia domnului Troancă „Aceste acțiuni sunt benefice și își vor produce efectul pentru că pot să împărtășesc ideile cu membrii comunității mele și să am un răspuns din partea celor care pot întreprinde ceva în acest sens”. Opinia sa nu este singulară fiind confirmată și de alți participanți.

Proiectul „Cetățeanul în centru” a arătat că mobilizarea membrilor comunității nu este dificilă atunci când interesul și voința de a realiza ceva durabil se îmbină într-un sens constructiv.

În loc de concluzii, la final de proiect

„*Cetățeanul în centru*”? Da, sună excelent. Mă duce gândul la Poiana lui Iocan unde Ilie Moromete analiza atât de simplu problemele epocii sale. Dezbaterile erau democratice, inerția nu își avea locul, nici tăcerea. Acolo se nașteau liderii informali ai comunității și tot acolo se luau deciziile reale ale vieții satului, nu în primărie sau la județ. Poiana lui Iocan era un spațiu magic, un loc atipic pentru o “analiză SWOT” (arhaică și concludentă în același timp).

Actualitatea noastră diferă, spiritul de solidaritate e pe cale de dispariție, la fel și timpul nostru liber. Am devenit individualiști, rezolvăm doar problemele din ograda noastră, cea a comunității rămâne în grija autorităților locale.

Poate că e timpul să reînviem “poiana” și să fim cu adevărat în miezul transformărilor, în centrul atenției. Trebuie să avem un cuvânt de spus în public și să decidem **noi pentru noi**.

Înv. Lenuța Bloj,
consilier educativ al Școlii cu clasele I-VIII “Ion Pop Reteganul” Sâncel, județul Alba

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect finanțat prin Phare

Proiect finanțat prin programul PHARE 2005 – Consolidarea Democrației în România, Componenta 2 – Democrație, drepturile omului, statul de drept, independența justiției și lupta împotriva corupției.

Această broșură este realizată de Centrul de Resurse și Informare pentru Profesiuni Sociale CRIPS, în parteneriat cu Asociația pentru Persoane Vârstnice și Copii în Dificultate APVCD “Familia”2004 – Blaj și Asociația pentru Dezvoltarea Programelor Sociale Iași în cadrul proiectului „Cetățeanul în centru” - Bune practici de mobilizare comunitară și de promovare a drepturilor omului.

12 Septembrie 2008

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene

Pentru eventuale informații și sesizări legate de proiectele Phare contactați: cfcuPHARE@mfinante.ro